

SMEs TALKS

ดร.สมชาย หาญหิรัญ
ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

โอกาสมีทุกแห่ง เพียงแต่มองให้เห็น

กาแฟเป็นธุรกิจที่กำลังมาแรงสุดๆ ในประเทศไทยขณะนี้ หลายจังหวัดกลายเป็นแหล่งผลิตกาแฟของประเทศ โดยเฉพาะภาคเหนือที่อากาศค่อนข้างดี มีกาแฟสำเร็จรูปหลายยี่ห้อออกมาจำหน่ายในรูปแบบต่างๆ มีทั้งแบบซองพร้อมดื่ม 3 in 1 หรือแบบดริป (drip) เพื่อตอบสนองความพอใจและความสะดวกของลูกค้าแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

“แอ้ว” วชิร พรหมทอง อาจต่างจากหลายคนที่เข้าสู่การนี้เพราะหลงใหลในกาแฟ แต่เธอเป็นมืออาชีพที่มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์อาหารจากรั้วมหาวิทยาลัยผ่านการทำงานในบริษัทกาแฟขนาดใหญ่ และด้วยความรู้ที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับกาแฟ คุณสมบัติพิเศษของกาแฟในแต่ละแหล่งผลิต กระบวนการผลิตที่มีผลต่อรสชาติและกลิ่น และที่สำคัญที่สุดคือการตลาดจากการที่ต้องออกไปคุยกับลูกค้าร่วมกับฝ่ายการตลาด ทำให้ “แอ้ว” เห็นโครงสร้างตลาดของกาแฟและรายละเอียดของประเภทลูกค้าในระดับกว้าง และที่สำคัญคือช่องว่างของตลาดขายส่งขนาดใหญ่ที่บริษัทสามารถเข้าไปจับตลาดได้ แต่คำแนะนำที่เสนอให้เจ้านายไม่ได้รับความสนใจ “แอ้ว” ตัดสินใจกระโดดเข้าสู่ธุรกิจเอง โดยออกมาทำธุรกิจกาแฟขายให้ร้านค้าขายส่ง โดยการควบคุมที่เธอชำนาญและรู้อย่างลึกซึ้ง กับสารกาแฟที่ซื้อมาจากแต่ละแหล่ง อาราบิก้าจากทางเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดน่านบ้านเกิดของเธอเอง และโรบัสต้าจากชุมพรที่เลื่องชื่อในความเข้มข้น ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าการมองตลาดของ “แอ้ว” ถูกต้อง

แม้ว่าตลาดขายส่งที่บริษัทขนาดใหญ่คิดว่าเป็นตลาดล่าง แต่ก็เป็นที่ตลาดบลูโอเชียนของเธอที่ไม่มีใครมาแข่งขันมากมาย ทำให้ธุรกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว บทเรียนความสำเร็จที่ SMEs ควรเรียนรู้คือ โอกาสมีทุกที่ เพียงแต่มองให้ออกและเลือกให้เหมาะกับตัวเอง อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นไม่นานตลาดที่ขยายตัวขึ้นก็กลับมาเป็นปัญหาของเธอ ซัพพลายเออร์สารกาแฟเริ่มขึ้นราคาทำให้รู้ว่าอำนาจการต่อรองในด้านวัตถุดิบที่ตัวเองไม่สามารถควบคุมได้นั้นมีผลต่อความมั่นคงต่อธุรกิจเธออย่างมาก และนั่นเป็นจุดเริ่มต้นที่เธออดมาสร้างการควบคุมต้นน้ำของซัพพลายเชนของเธอ คือ “แหล่งผลิตกาแฟ” และแห่งแรกๆ ที่เธอนึกถึงก็คือ “น่าน” บ้านเกิดของเธอเอง

“แอ้ว” เริ่มมาพัฒนาการปลูกต้นกาแฟเอง และเพื่อรองรับการขายตัวในอนาคตเตรียมขยายปลูกกาแฟสูงสร้างขึ้นมา และเครือข่ายของเธอขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีมากกว่าพันราย และชาวบ้านวันนี้จำนวนมากหรือเกือบทั้งหมดในเขตอำเภอแม่จริม จังหวัดน่านของเธอหันมาปลูกกาแฟแทนข้าวโพด ทำให้ลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมาก รวมทั้งช่วยให้ชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เพราะเธอรับซื้อกาแฟเมล็ดที่ปลูกโดยเครือข่ายในราคาที่เป็นการจูงใจ ชาวบ้านมีความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เธอเล่าด้วยดวงตาที่เป็นประกาย แสดงถึงความตั้งใจและภูมิใจที่สามารถตอบแทนแผ่นดินเกิดของเธอผ่าน “ธุรกิจเพื่อสังคม” แห่งนี้คนที่มาเยือนน่านต้องลงไปเยือน “ดูโอ คีออฟฟี่” ซึ่งอยู่ห่างตัวเมืองประมาณ 30 นาที

โดยฐานที่เข้มแข็งด้านวัตถุดิบวันนี้กาแฟของเธอจำหน่ายในร้านค้าขายส่งทั่วประเทศ และด้วยสายตาที่มองขาดในธุรกิจด้านกาแฟ เธอยังเริ่มผลิตกาแฟสำเร็จรูป เพื่อตอบสนองใจหายกาแฟประเภทสะดวกทานที่มีมากขึ้น ทำให้กาแฟ “ภูมิใจ กาแฟ” ถือกำเนิดออกมาในหลายเวอร์ชัน ตั้งแต่ 3 in 1 แบบมอคค่า หรือแบบอเมริกาโน่ หรือแบบผสมงาดำ โดยวางจุดยืนตลาดของกาแฟทั้งหมดนี้ว่า “กาแฟของน่าน” จะเห็นภาพเล็ก ๆ ของปูมมานยามานที่โด่งดังในกรอบเล็ก ๆ บนขวาของกล่องทุกกล่อง รวมทั้งคุณภาพต่าง ๆ อาทิ GMP Codex มาตรฐานสำหรับอาหาร ซึ่ง “ภูมิใจ กาแฟ” ได้รับการตอบรับอย่างดีจากนักท่องเที่ยวที่ซื้อเป็นของฝาก ผมแอบถามคนขายที่สนามบินว่าขายดีหรือไม่ คนขายบอกขายได้ดีครับ และแบบผสมงาดำกับแบบอเมริกาโน่ขายดีที่สุด นอกจากนี้เธอยังเปิดตลาดกาแฟสำเร็จรูป “ภูมิใจ กาแฟ” ในอีกแนวรบหนึ่ง คือโรงแรมและผลก็คือหลายโรงแรมในน่านเริ่มหันมาวางกาแฟของเธอให้กับแขกที่มาพัก

แม้ว่าผมใช้เวลาสนทนากับ “แอ้ว” ไม่นานนัก ฟังเรื่องราวของเธอ พร้อมกับจับอเมริกาโน่ไปด้วย ผมก็เข้าใจได้ว่าเธอเป็นคนรุ่นใหม่นอกจากจะมองการตลาดขาดแล้ว แต่มีวิธิตดธุรกิจแบบใหม่ที่พยายามสร้างเครือข่าย ทำงานร่วมกับเพื่อนอาชีพ เรียนรู้และแบ่งปันความรู้ และตอบแทนสังคมในวิถีธุรกิจที่เป็นธรรม และจุดเด่นของเธอที่มองธุรกิจที่ชัดเจน มองขาด และมองครบวงจร และผมแอบรู้ว่าเธอกำลังทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่จะสรรค์สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับกาแฟออกมา ซึ่งเธอก็เพิ่งออกสู่มาร์เก็ตผสมน้ำผึ้งมา และกำลังวางแผนออกผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีทั้งนวัตกรรมและการเพิ่มคุณค่าที่ผ่านคุณสมบัติของกาแฟ

การแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ความมุ่งมั่น การแบ่งปันและการวิเคราะห์ตลาดที่เฉียบ ที่ผมมีโอกาสรับรู้จาก “แอ้ว” ผ่านน้ำเสียงที่มุ่งมั่นและสายตาที่เอาจริงเอาจัง ผมเชื่อว่าใจของเธอเกินร้อย ในการที่จะร่วมกับเพื่อนเครือข่ายที่เธอเป็นประธานชมรมอยู่ ทำให้กาแฟน่าน “บ้านเกิด” ของเธอมีเสน่ห์ รสชาติ และโดดเด่นจนผู้คนถวิลหาและหลงใหล เหมือน “น่าน” ■